

EL CATALÀ DINS I FORA DE L'AULA:

TREBALLAR LA LLENGUA AMB LES ARTS,
LA HISTÒRIA, LA GASTRONOMIA I LA TRADUCCIÓ

Xavier Magrinyà Minguell

37es Jornades Internacionals
per a Professorat de Català

València, juliol de 2023

PRESENTACIÓ I CONTEXT

- Activitats entre el 2020 i el 2023 a Portugal.
- Alumnes de diversos nivells: A1, A2, B1, B2.
- Plantejament: sortir de l'aula i tocar temàtiques diverses.

- Pocs alumnes en tots els nivells.
- Perfil d'alumnat molt plural:
 - Diferents interessos per aprendre català
 - Edats i coneixements lingüístics diversos

OBJECTIUS I METODOLOGIA

- Aconseguir més alumnes i fidelitzar-los (fer classes atractives i participatives).
- Assolir coneixements no només gramaticals, sinó també culturals (història, arts, ciència...).
- Donar a conèixer el curs i la llengua fora de l'espai universitari: apropar-nos a museus, biblioteques, bars i restaurants, teatre, llibreries...
- Aportar material nou en català per difondre la llengua i cultura al país de rebuda.
- L'alumne, protagonista i amb paper actiu.
- Aprendre català: útil i pràctic. Poder-lo practicar fora de l'aula.

TASQUES PER NIVELLS

Estructura:

- Nivell A1
- Nivell A2
- Nivell B1
- Nivell B2
- Activitats horitzontals (internivells)

NIVELL A1

Els numerals i els castells

Objectius:

- Aprendre els numerals (ordinals i cardinals) comptant pisos i persones dels diferents tipus de castells.
- Introduir els alumnes en el món casteller: història i tipologia.

El pilar

vuit
set

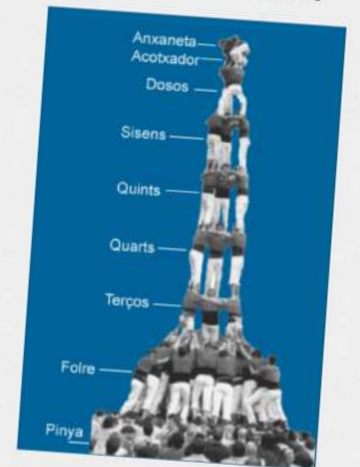
Quins tipus de castells hi ha?

Els castells es compten de baix a dalt.

1r. Quantes persones hi ha en un pis?

2n. Quants pisos té el castell?

→ Un 3 de 9.

NIVELL A1

El verset de Nadal

Objectius:

- Memoritzar un poema.
- Enriquir el vocabulari i millorar la fonètica.
- Conèixer les tradicions de Nadal.
- Treballar amb altres espais (cafès, casal...).

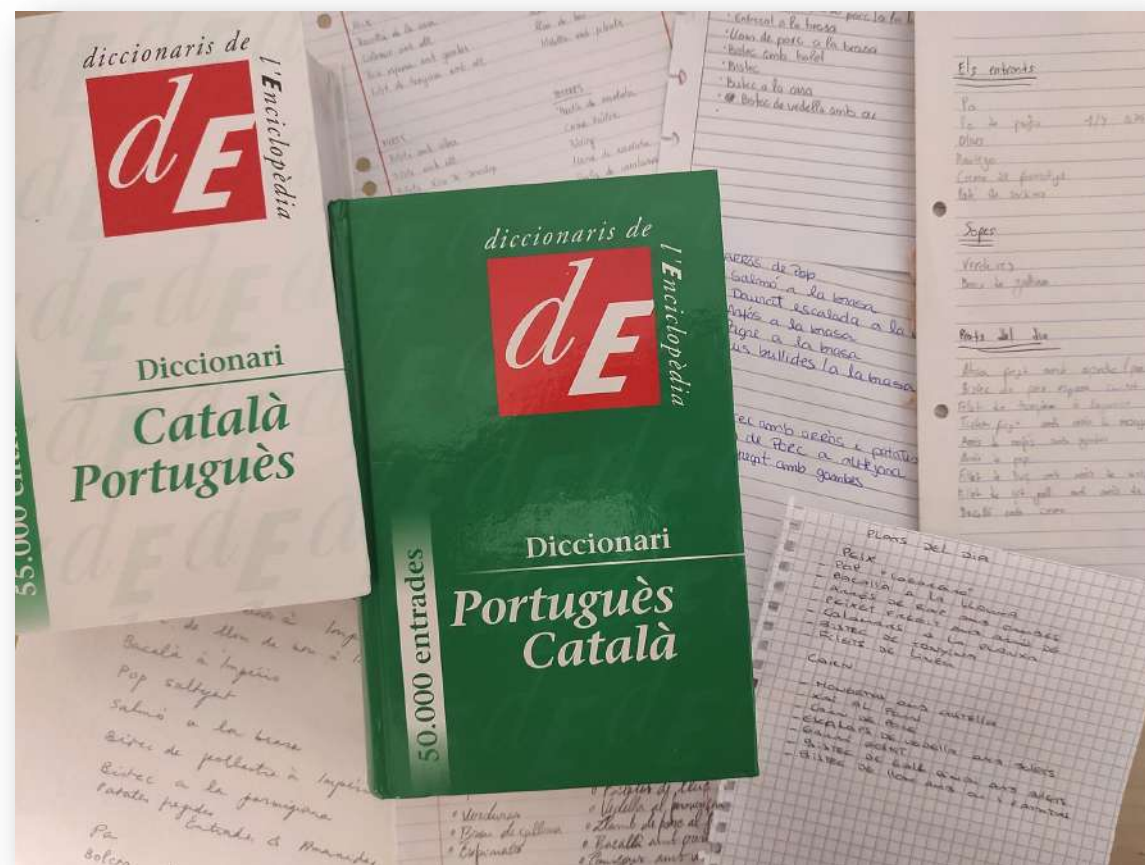

NIVELL A2

La gastronomia i la carta de restaurant

Objectius:

- Treballar el lèxic de la gastronomia.
- Conèixer materials de traducció (diccionaris, editorials, Cercaterm...).
- Facilitar que restaurants portuguesos tinguin la carta en català.

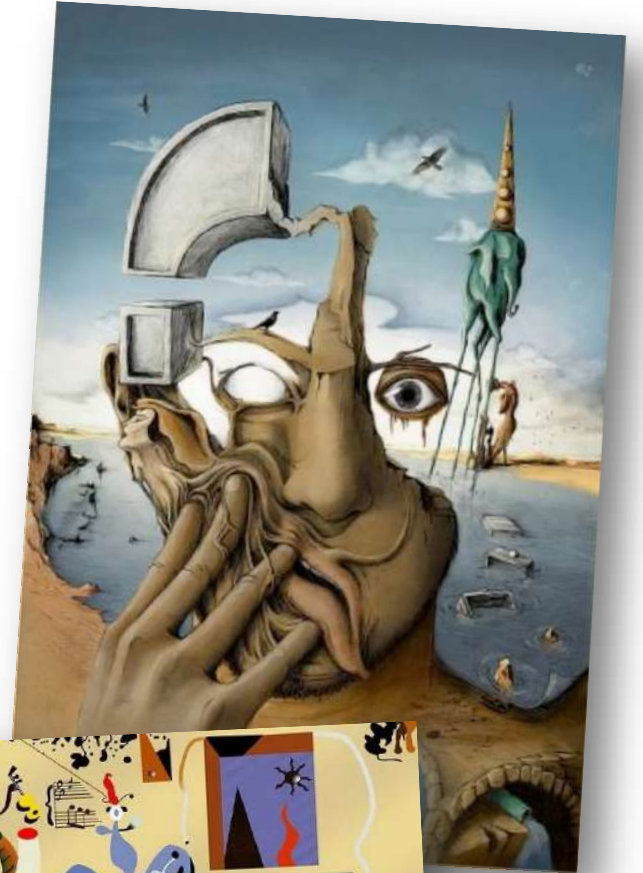

NIVELL A2

El surrealisme de Dalí i Miró: les formes, els colors i els animals

Objectius:

- Treballar lèxic (colors, animals, formes, parts del cos, objectes...) i gramàtica (singular/plural, femení/masculí...).
- Descobrir el surrealisme i conèixer la vida i l'obra dels artistes.
- Treballar amb espais: exposicions, galeries, museus...

NIVELL B1/B2

Treball de cultura: comparació

Objectius:

- Conèixer i analitzar amb més profunditat aspectes de la cultura pròpia i la catalana.
- Treball de comparació entre un aspecte de la cultura catalana i de la cultura del país.
- Entre 3-5 pàgines.
- 15 % de la nota: treball escrit + exposició oral.

<i>Societat</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ L'habitatge i el turisme: el cas de Lisboa i Mallorca.▪ Els moviments migratoris al s. XX i XXI.
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ La simbologia en els contes de Sophia de Mello Breyner Andresen i de Pere Calders.▪ Anàlisi i comparació de dos poemes d'António Gedeão i dos de Miquel Martí i Pol.▪ Anàlisi de llegendes urbanes i éssers imaginaris de la naturalesa.▪ La poesia visual: Joan Brossa i Wladimir Dias-Pino.
<i>Música i dansa</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Les danses tradicionals: la vira portuguesa i el ball de bot mallorquí.▪ Cantautors i la cançó protesta: Zeca Afonso i Lluís Llach.▪ Les cançons eròtiques tradicionals catalanes i la música <i>pimba</i>.▪ El cant improvisat: la glosa i les <i>desgarradas</i>.
<i>Llengua</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Els topònims d'origen àrab a Portugal i als Països Catalans.▪ Els renecs i els insults.▪ Les reformes ortogràfiques del portuguès i del català.▪ Els noms de les plantes aromàtiques en portuguès i en català.
<i>Arts plàstiques</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ Els materials en l'obra de Joana Vasconcelos i d'Antoni Tàpies.▪ Els murals en les ciutats: Vhils i Roc Blackblock.▪ Els centres de mostra artística: els museus.▪ La calçada portuguesa i el trencadís del Modernisme.
<i>Patrimoni</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ La cultura del foc i les festes de la mar.▪ Els entremesos de les festes: simbologia i festivitats.▪ La Universitat de Coïmbra i la de Cervera, orígens i actualitat.▪ La pedra seca i l'entorn natural.
<i>Arquitectura</i>	<ul style="list-style-type: none">▪ L'obra de Calatrava a Portugal i a València.▪ Els ponts sobre els rius.▪ El castell de Sant Jordi d'Alfama de l'Ametlla de Mar i el castell de São Jorge de Lisboa.▪ Els monestirs cistercencs: Alcobaça i Poblet.

NIVELL B1/B2

Les revistes en català

Objectius:

- Treballar l'expressió oral i escrita.
- Aprendre nous continguts de la cultura catalana (propers a la cultura de rebuda).
- Conèixer revistes de temàtiques diferents dels Països Catalans.

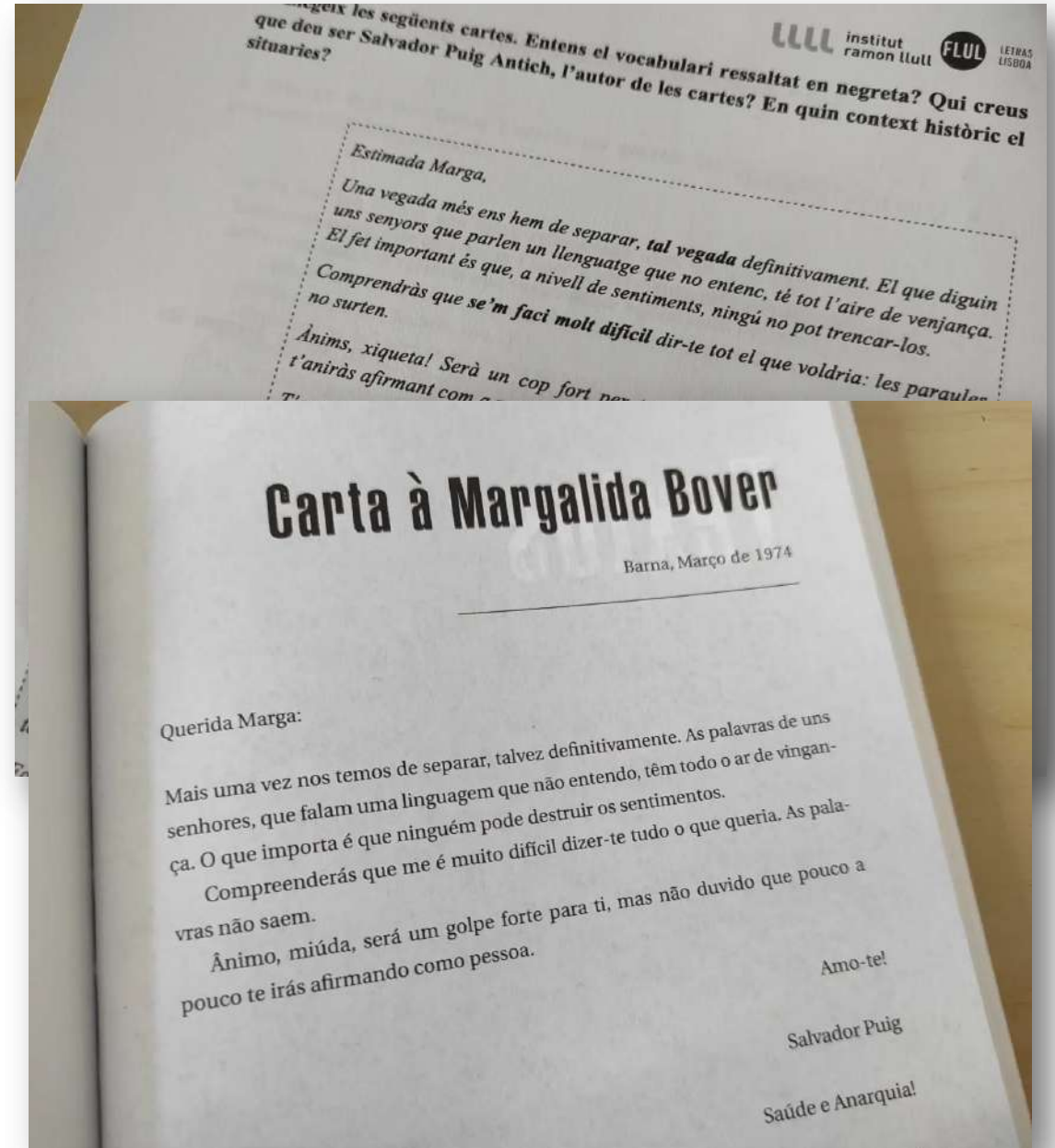
NIVELL B1/B2

La carta i Salvador Puig Antich

Objectius:

- Treballar l'estructura de la carta.
- Conèixer la història de Salvador Puig Antich.
- Conèixer espais i materials de memòria històrica: Museu de l'Aljube, Memorial Democràtic, la presó Model, film, cançons, llibres...

Altres: Cicle de Memòria Històrica amb la Delegació del Govern de Catalunya.

NIVELL B1/B2

Els animals i la festa major

Objectius:

- Treballar el lèxic dels animals (vocabulari, mascle/femella, onomatopeies, expressions i comparacions...).
- Conèixer les festes majors: estructura, gastronomia, tradicions, protocols, música, etc.
- Entendre quin vincle històric, antropològic i mitològic té cada entremès dels seguicis i cercaviles.

Els bestiari popular

- **L'àliga (sant Joan):**
 - ⊗ simbolitza les ciutats vinculades a la corona per privilegi reial. Entre altres honors, tenia el privilegi exclusiu de trepitjar determinats espais sagrats.
- **La mulassa:**
 - ⊗ un animal més domèstic, assimilat a antigues divinitats agrícoles que simbolitza de l'abundància.
- **El lleó (sant Marc):**
 - ⊗ símbol de la força i poder.
- **El bou (sant Iluc):**
 - ⊗ símbol del camp, de l'esforç.

La cultura del foc

- **Què simbolitza el foc?**
 - ⊗ El **foc** és l'element més important de les festes tradicionals → arrel pagana (aigua, terra, aire, foc).
 - ⊗ És un element devastador i, alhora, purificador. Dona llum i permet ingerir aliments cuits.
 - ⊗ Les primeres comunitats d'humans es van estructurar al voltant del foc i el van convertir en un element central.

NIVELL B1/B2

La poesia i la traducció

Objectius:

- Poder traduir del català a altres llengües i conèixer materials de traducció.
- Aprendre nou vocabulari.
- Conèixer poesia i escriptors catalans.
- Difondre la literatura catalana a través d'altres llengües.

Montserrat Abelló

Plantar sobre la terra els peus. Ja no tenir por. Sentir com puja la saba, amunt, amunt. Creïxer com un arbre. A la seva ombra aixoplugar algú que també se senti sol, sola com tu, com jo.

Plantează în pământ picioarele. Deja nu-mi este frică. Să simt cum se ridică seva sus, sus. Crește ca un copac. În umbra lui adăpostește pe cineva care de asemenea se simte singur, singur ca tine, ca mine.

Traducció d'Octavian Sauciuc

0:22 / 0:37

L'amiga d'un amic
diu que ho ha vist:
una balena
que en comptes
de persones dedins
porta armes nuclears
i químiques i porta
el tatuatge de totes
les banderes inhumanes
enquistat al llom lluent.
Abans
parlaven, les balenes.
Ara si ho proven els surt
un rot de plutoni
o se'ls escapa
un ciutadà refugiat que
ja no té lloc
ni a la panxa de la mare.

A amiga de um amigo
disse que viu:
Uma baleia
que em vez
de pessoas dentro de si
digerir armas nucleares
e químicas e tem
a tatuagem de todas
as bandeiras inumanas
enquistada no lombo luzidio.
Antes,
as baleias falavam.
Agora, se tentam falar, sai-lhes
um arroto de plutônio
ou foga-lhes
um cidadão refugiado
que já não tem lugar
nem na barriga da mãe.

L'amica di un amico
ha detto che l'ha visto:
una balena
che invece
di persone dentro
digerisce armi nucleari
e chimiche e porta
le bandiere inumane
incistate sul dorso lucente.
Una volta,
le balene parlavano.
Ora invece se ci provano, fuoriesce
un rutto di plutonio
o viene fuori
un cittadino rifugiato
che non ha più posto
neanche nella pancia della madre.

Traducció i veu: Silvia Stelner

2:02 / 2:13

LAIA MALO

NIVELL B1/B2

Passeig literari

Objectius:

- Treballar la gramàtica i el vocabulari a través de la literatura (lectura a l'aula).
- Conèixer amb més profunditat espais habituals de la ciutat.
- Conèixer la literatura catalana i els escriptors.

Suport: Corpus textual informatitzat de la llengua catalana, creació literària, temàtiques (urbanisme, natura, història...)

NIVELL B1/B2

Conversa amb un escriptor

Objectius:

- Llegir literatura catalana i en català (a l'aula).
- Ampliar el vocabulari i enriquir la gramàtica.
- Conversar en català sobre literatura i cultura amb l'escriptor.
- Donar a conèixer la literatura catalana (obres traduïdes) a espais i al públic del país (presentacions bilingües).

ACTIVITATS HORIZZONTALS (INTERNIVELLS)

Enregistraments orals de poemes

Objectius:

- Treballar l'expressió oral i la fonètica.
- Ampliar vocabulari i memoritzar poemes.
- Difondre la literatura catalana al país.
- Treballar amb altres espais catalans.

ACTIVITATS HORIZONTALS (INTERNIVELLS)

Viquimarató de llengua i cultura catalanes

Objectius:

- Treballar prèviament aspectes d'un tema de cultura catalana.
- Corregir textos en portuguès sobre cultura catalana.
- Identificar categories gramaticals en català i comparar-les amb el portuguès.
- Ampliar les entrades de la Viquipèdia sobre cultura catalana:
 - Pascal Comelade, Maria del Mar Bonet, Carles Santos, Enderrock, rock català, rumba catalana...
 - À Punt, IB3, Teo, 10 + 2, Jet lag, Plats bruts, Nit i dia, Ventura Pons...
- Treballar amb la Viquipèdia (en català i en portuguès), Política Lingüística, Delegació, biblioteques locals...

Respon les següents preguntes tenint el compte el tema treballat:

1. Escribe cinc paraules que no coneixies en català abans de fer la traducció de l'article:

2. Identifica cinc paraules que sigui pràcticament igual en català i en portuguès:

CATALÀ	PORTUGUÈS

3. Tria cinc verbs i busca'n l'infinitiu:

VERB CONJUGAT	INFINITIU

4. Troba quatre adjectius. A quin substantiu acompanyen?

- -
- -

5. Busca quatre substantius que comencin en vocal i, a continuació, posa-hi l'article determinat.

- -
- -

6. Destaca tres idees principals de l'article treballat:

ACTIVITATS HORIZZONTALS (INTERNIVELLS)

Trobades en català

Objectius:

- Practicar l'expressió oral.
- Conèixer alumnes d'altres nivells.
- Conèixer catalanoparlants i integrar els alumnes en aquests espais.
- Entrar en la cultura catalana (bars, sopars, museus...).
- Treballar amb el Casal Català, bars i espais culturals, etc.

ACTIVITATS HORITZONTALS (INTERNIVELLS)

Artistes de pas pel país

Objectius:

- Conversar amb artistes catalans i conèixer amb més profunditat la societat i cultura catalanes.
- Fer pràctic l'estudi del català.
- Difondre la cultura catalana al país de rebuda.

Exemples: poetes, doctorands, músics, creadors de continguts, obres de teatre...

ACTIVITATS HORIZONTALS (INTERNIVELLS)

Activitats de final de curs

Objectius:

- Fer que l'alumne sigui conscient del que ha après del català.
- Posar en pràctica els coneixements en un àmbit proper a l'alumne.
- Fer veure als alumnes d'altres nivells que poden expressar-se i entendre el català amb l'estudi que han fet durant el curs.
- Ampliar el repertori lingüístic, afegint-hi el català, d'activitats culturals a l'exterior.

CONCLUSIONS I VALORACIONS

1. Hi ha dos perfils d'alumnes: qui assisteix a totes les activitats fora de l'aula i qui no en va a cap. Qui ve, però, repeteix sovint i ho dona a conèixer al seu entorn.
2. Les activitats (i el fet de fer-les visibles a la universitat) ajuden a donar a conèixer els estudis de català, dins i fora de la facultat.
3. Quan fas conscient l'alumne dels coneixements adquirits a través d'activitats pràctiques, es motiva per continuar els estudis.
4. Els alumnes s'interessen més per les classes quan coneixen altres àmbits de la cultura (casal català, la visita d'un cantant, la lectura d'un llibre...).
5. No s'ha de caure en els folklorismes (que no vol dir no parlar de tradició) a l'hora d'ensenyar cultura.
6. Cal crear un vincle afectiu i pràctic (experiència) entre l'alumne i la cultura catalana.

Moltes gràcies!